

EDUCATIONE

Özgürlük okulu: Çocuk Yetiştirme Konusunda Köktenci Bir Yaklaşım
(Alexander Sutherland Neill)
Summerhill: A Radical Approach to Child Rearing
(Alexander Sutherland Neill)

Yazar Bilgisi/ Author Information

Ferdane KARAYEL

 Arş. Gör., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi/ İstanbul/Türkiye, ferdane.karayel@izu.edu.tr

Makale Bilgisi/ Article Info

Makale Türü/ Article Type : Kitap İncelemesi / Book Review
Geliş Tarihi/ Received : 10.04.2023
Kabul Tarihi /Accepted : 24.07.2023
Yayın Tarihi/Published : 30.04.2023

Atıf / Cite

Karayel, F. (2023). Özgürlük okulu: Çocuk Yetiştirme Konusunda Köktenci Bir Yaklaşım (Alexander Sutherland Neill). *EDUCATIONE*, 2(1), 138-147.

Özet

Dünyada ve ülkemizde alternatif eğitim modellerinin araştırılmaya başlanmasının sonucu olarak gerek aileler gerek eğitimciler tarafından alternatif okullara bir yöneliş söz konusudur. Bu alternatif okullardan birisi de çocuklara klasik okulların veremediği özgürlükleri vermeyi amaçlayan, öğrencilerle uzlaşmayı dikkate alan, öğrenme merkezli, esnek ve işlevsel programı olan Summerhill Okuludur. Bu çalışmada; Alexander Sutherland Neill tarafından kaleme alınan “Özgürlük Okulu: Çocuk Yetiştirme Konusunda Köktenci Bir Yaklaşım” kitabının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Özgün adı “Summerhill” olan kitap, Nilgün Şarman tarafından dilimize çevrilmiştir. “Özgürlük Okulu”, Alexander Sutherland Neill’ in öncülüğünü yaptığı Summerhill düşüncesine genel bir bakış sağlamaktadır. “Özgürlük Okulu” kitabı, 7 bölümden oluşmaktadır: (1) Summerhill Özgürlük Okulu, (2) Çocuk Yetiştirme, (3) Cinsellik, (4) Din ve Ahlak, (5) Çocukların Sorunları, (6) Anne Baba Sorunları ve (7) Sorular ve Yanıtlar. Yazar, Summerhill düşüncesinin geleceğinin çok büyük bir önem taşıdığını savunarak, çocuklara özgürlük içinde büyüme fırsatı verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Çalışmanın giriş kısmında kitapta yer alan Summerhill düşüncesi, Summerhill Okulunun yapısı ve Alexander Sutherland Neill’ in çocuk yetiştirmeye dair görüşleri üzerinde durulmaktadır. Kitabın diğer bölümlerinde ise cinsellik, sorun yaşayan çocuklar ve anne babaların yaşadıkları sorunlarla ilgili bilgiler yer almaktadır. Çalışmanın tartışma kısmında ise Summerhill düşüncesinin temelini oluşturan felsefeler ve Summerhill’ in ülkemizde uygulanabilirliği üzerinde tartışılmıştır. Yapılan bu incelemeyle, çalışmanın araştırmacılar, öğretmenler ve ebeveynlerden oluşan hedef kitle için yararlı bir rehber görevi görebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Summerhill, özgürlük okulu, özgür eğitim, kitap inceleme*

Abstract

There is a tendency towards alternative schools by both families and educators in Turkey. One of these alternative schools is Summerhill School, which aims to give children the freedoms that classical schools cannot give, and has a learning-centered, flexible and functional program that takes into account reconciliation with students. In this study; it is aimed to look through the different dimensions of the book that written by Alexander Sutherland Neill: “Summerhill: A Radical Approach to Childrearing.” “Summerhill” was translated by Nilgun Sarman into Turkish. “Summerhill” provides an overview of the thought of Summerhill that pioneered by Neill. “Summerhill” consists of 7 chapters: (1) Summerhill School, (2) Child-Rearing, (3) Sex, (4) Religion and Morals, (5) Children's Problems, (6) Parents' Problems, and (7) Questions and Answers. The author argues that the future of Summerhill thought is very important and emphasizes that children should be given the opportunity to grow in freedom. In the introduction of the study, it’s focuses on Summerhill thought in the book, the structure of Summerhill School and Neill's views on childrearing. In other parts of the book, there are informations about sex attitudes, sex instruction, religion, moral instruction, children's problems, parents' problems. In the discussion part of the study, the philosophies that underlie the thought of Summerhill and the applicability of Summerhill in our country are discussed. With this book review, it is thought that the study may serve as a useful guide for the target group that consists of researchers, teachers and parents.

Keywords: *Summerhill, summerhill school, free education, book review*

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

There is a tendency towards alternative schools by both families and educators, as a result of the research of alternative education models in the world and in Turkey. According to Coeyman (2000), alternative schools are student-centered schools that support academically students who do not succeed in traditional schools and fall outside of these traditional approaches. In general, the education policies of alternative schools differ from the policies of the state. Each school has own, independent structure. The common goal of alternative schools is to offer different options to the community and the student. One of these alternative schools is Summerhill School which aims to give children the freedoms that classical schools cannot give, and has a learning-centered, flexible and functional program that takes into account reconciliation with students (Hern, 2008; Hesapçioğlu ve Dündar, 2008). Neill thinks that external authority and sanction is wrong and argues that internal sanction is more important than anything else. Thus, Neill became one of the leading figures of his time with his unconventional approach to child development and founded a school where children were free within. Its name is Summerhill School. He elaborates on the Summerhill idea, the structure of the Summerhill School and his views on child rearing in his book "Summerhill: A Radical Approach to Child Rearing". In this study, it is aimed to look through the different dimensions of the book that written by Alexander Sutherland Neill: "Summerhill: A Radical Approach to Childrearing." "Summerhill: A Radical Approach to Child Rearing" was translated by Nilgun Sarman into Turkish. The book provides an overview of the thought of Summerhill that pioneered by Neill. A Radical Approach to Childrearing." consists of 7 chapters: (1) Summerhill School, (2) Child-Rearing, (3) Sex, (4) Religion and Morals, (5) Children's Problems, (6) Parents' Problems, and (7) Questions and Answers. In the first part of the book, it is referred that the Summerhill School and its thought under various headings such as the idea of Summerhill, Summerhill education, self-government, lessons, work, coeducation in Summerhill. In the second part of the book, the author explains his views on raising children and his perspective on the child along with the different examples he experienced in school by referring to different aspects such as "unfree- free child, love and approval, fear, responsibility, obedience and discipline, rewards and punishment". In the third part of the book, it is explained that Neill's views on the sex in children (such as sex attitudes, sex instruction, nudity, homosexuality). In the fourth part of the book, the author describes his own views on how religion and moral should be taught in children. In the fifth part of the book, it is referred that some problems that children may exhibit and negative behaviors (criminality, stealing, delinquency etc.). In the sixth part of the book, there are problems that every parent can experience and the solutions that the author brings from his own point of view. In the last part of the book, Neill explains some questions and answers about the Summerhill School, its philosophy, his views on child-rearing, sex, religion, psychology, learning etc.

Discussion

When the book is considered in general, it is seen that Summerhill School is an alternative school that is different from a traditional school. The book is an important resource for researchers working on alternative education models and alternative schools. In addition, the fact that the narration and translation of the book are simple and understandable makes it easy for everyone to read and understand the book. Therefore, the book is an important source of information for parents and educators. In a study conducted on this subject, Budur (2015) emphasizes that Summerhill management processes can be carried out in private schools rather than public schools in Turkey. In a study conducted by Morhayim (2008), it was concluded that secondary and high school students have high awareness levels about values, discipline, relationship with the teacher, teaching styles, exams and grades, success and sexuality which are important in a democratic school. Considering these studies, The idea of Another School is Possible (ASIP or BBOM) Association carries on a work for the

establishment of pre-school and primary schools that consider children's rights, managed by participatory democracy. In these schools, there is a democratic structure based on the ideas and solution proposals produced by children, families, teachers and other staff in the school. The school has a School Council that makes decisions. School Council meets regularly for two hours a week. Everyone in the School Council has equal suffrage. BBOM Schools adopt as a principle "Every child is unique and has the right to shape the educational process that is a part of their life." It emphasizes a child-centered education understanding and the feelings and thoughts, differences and interest of children. BBOM Schools are similar to Summerhill Schools in terms of basic idea. In our country, Summerhill's idea seems to be a feasible approach.

GİRİŞ

“Özgürlük Okulu: Çocuk Yetiştirme Konusunda Köktenci Bir Yaklaşım” isimli kitabın yazarı olan Alexander Neill’ in eğitim anlayışında mutlak özgürlük kavramı öne çıkmaktadır. Dışarıdan gelen bir otoritenin ve yaptırımın yanlış olduğunu düşünen Neill, kişinin içindeki yaptırımın her şeyden daha önemli olduğunu savunmaktadır. Böylece Neill çocuk gelişimi ile ilgili sıra dışı yaklaşımıyla kendi döneminde önde gelen kişilerden olur ve çocukların içinde özgür oldukları, eğitimlerinin kendi kararlarına bırakıldığı bir okul kurar. Bu okulun kurulmasının temelinde “Öğrencileri okula uydurmak değil, okulu öğrencilere uydurmak” düşüncesi yer almaktadır. Özgün ismi “Summerhill” olan ve dilimize “Özgürlük Okulu” olarak çevrilen bu kitabında Neill genel olarak; Summerhill düşüncesi, Summerhill Okulunun yapısı ve kendisinin çocuk yetiştirmeye dair görüşleri üzerinde durarak, eğitimcilere ve ebeveynlere çok değerli bilgiler sunmaktadır. Bu çalışmada “Özgürlük Okulu: Çocuk Yetiştirme Konusunda Köktenci Bir Yaklaşım” kitabının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır.

“Özgürlük Okulu: Çocuk Yetiştirme Konusunda Köktenci Bir Yaklaşım” kitabı, 7 bölüm ve 375 sayfadan oluşmaktadır. Kitabın birinci bölümünde yazar Summerhill Okulu ve düşüncesini çeşitli başlıklar altında incelemektedir. Summerhill Okulu’nda öğrenciler üç farklı yaş sınıfına ayrılmaktadır. Birinci grup 5-7 yaş, ikinci grup 8-10 yaş ve üçüncü grup ise 11- 15 yaş arasındaki öğrencilerden oluşmaktadır. Genellikle 16 yaşında öğrenciler okuldan mezun olmaktadır. Summerhill’ in temel felsefesinde “Çocuğu okula uydurmak yerine- okulu çocuğa uydurmak” görüşü yatmaktadır. Neill her zaman bir çocuğun doğuştan akılcı ve gerçekçi olduğunu savunmaktadır. Çocuk yalnızca kendi öğrenmek istediğini öğrenecektir ve bir yetişkin önerisi olmadan, kendi başına bırakıldığı takdirde gelişebileceği kadar gelişecektir. Bu yüzden de bir otorite ve disiplin kabul edilemez ve çocuğun içinde bulunacağı eğitim ortamının da özgür olması gerekmektedir. Neill’ in kurduğu Summerhill, demokratik yapıya sahip ve kendi kendini yönetebilen bir okuldur. Okulda herkes eşit haklara

sahiptir ve haftada bir gün genel okul toplantıları yapılmaktadır. Yapılan bu toplantılarda okuldaki yaşamla ilgili her şey, okulda işlenen bir suça verilecek cezalar, okulda uyulması gereken kurallar gibi konular konuşulmaktadır. Bu toplantılarda kurallar üzerinde konuşulurken oylamalar da önemli bir faktörü oluşturmaktadır. Yapılan bu düzenli toplantılarda bir çocuğun oyu ile bir yetişkinin oyu aynı değerdedir. Okulda dersler vardır fakat derslere girmek zorunlu değildir, öğrenciler derslere katılmak istemezlerse katılmazlar ve bu durum çocuğun istediği zamana kadar devam edebilir. Okulda sınav da yapılmamaktadır. Buradan belki çocukların hiçbir şey öğrenemeyeceği düşünülebilir. Fakat Neill' e göre Summerhill' de birçok şey öğrenilir. Çünkü bir çocuk eğer öğrenmek istiyorsa, merak ediyorsa; en iyi şekilde öğrenecektir. Summerhill' de oyun, tiyatro, dans, müzik, spor ve yarışmalar gibi sosyal aktivitelere de fazlaca önem verilmektedir. Haftanın belirli günlerinde tiyatro, sinema, dans vb. etkinlikler gerçekleştirilmektedir.

Summerhill'i diğer okullardan ayıran en büyük üstünlüğü, içerisinde korku ve nefret sonucunda zarar görmeyen sağlıklı ve özgür çocuklar yetişmesidir. Okulda tüm çocuklara aynı şekilde davranılmakta ve tüm çocuklara aynı saygı gösterilmektedir. Burada vurgulanacak nokta ise bütün çocukların kendilerine eşit davranıldığına farkında olmasıdır. Summerhill, çocukların özgür oldukları bir okuldur. Summerhill bu özelliği ile "Bir okulun tamamen özgür olması çocuklar için ne kadar yararlı olabilir?" "Hiçbir kural ve yetişkin otoritesinin olmadığı bir okul mümkün müdür?" gibi soruları akla getirmektedir. Fakat Summerhill' deki bu özgürlük sağduyunun tamamen bırakılması ve serbestlik demek değildir. Okulda uyulması gereken ve genel toplantılarda belirlenen kurallar mevcuttur. Bu kurallar belirlenirken temelde özellikle çocukların güvenliğinin sağlanması ve başkalarının özgürlüğünün kısıtlanmaması dikkate alınmaktadır. Yazar bu bölümde kendi görüşleriyle birlikte Summerhill okulunun kuruluş felsefesini, okulun özelliklerini anlatmada oldukça başarılıdır.

Kitabın ikinci bölümünde yazar çocuk yetiştirmeye dair görüşlerini, çocuğa bakış açısını okulda yaşadığı örneklerle birlikte, "sevgi, özgür- tutsak çocuk, çocukta korku, aşağılık duygusu, yalancılık, sorumluluk, ödül ve ceza" gibi farklı açılara değinerek açıklamaktadır. Neill her çocuğun, annesi- babası, öğretmenler, ya da toplum tarafından şekillendirildiğini vurgulamaktadır. Çocuğun doğal, yani iyi bir şekilde büyüebilmesi için özgür bırakılması gerekmektedir. Çocuğun özgür bırakılmasından kasıt, çocuğun kendini yaşamasına, kendi kendine keşfetmesine ve öğrenmesine izin verilmesidir. Fakat yazarın burada tekrardan üzerinde durduğu nokta özgürlükle kurallara uyma arasındaki farkın anlaşılması gerektiğidir. Eğer çocuk tamamen özgür

olmak ve özgür davranmak istiyorsa, belirli kurallara uymalıdır. Bu durumun çocuklara açıklanması ve çocuklarla uzlaşma sağlanması da önemli bir noktadır.

Yazar “Eğer söze Ben senin yaşındayken... diye başlıyorsanız, korkunç bir yanlışlık yapıyorsunuz demektir.” sözüyle çocuğa verilen onay ve sevginin önemini vurgulamaktadır. Bu cümle ile çocuğun olduğu gibi kabul edilip onaylanması gerektiği, çocuğu başka biri gibi yapmaya çalışmanın yanlış olduğu açık ve net bir şekilde anlaşılmaktadır. Yazar yine dikkat çekici bir cümle ile çocukların yalan söylemesi ile ilgili çarpıcı bir açıklama yapmaktadır. “Çocuğunuz yalan söylüyorsa ya sizden korkuyordur ya da size öykünüyordur.” cümlesi çocuğun doğruyu söylemesi isteniyorsa, onlara yalan söylenmemesi gerektiğini anlamamıza yardımcı oluyor. Yazar bunun üzerine çocuğun özgür olduğu, fikirlerine değer verildiği, yetişkinlerden korkmadığı ortamlarda yalan söylemediğini ve buna gerek duymadığını da vurgulamıştır. Buradan açıkça anlaşılıyor ki, çocuğun yetişkini tek bir otorite görererek, ondan korkmaması Summerhill’ in önemli bir özelliğidir. Çocuğun yapmak istediklerini veya yapması gerekenleri yetişkinden korkmadan, kendi içsel iradesiyle ortaya koyması gerekir. Bu da yine Neill’ in de vurguladığı gibi çocuğun, yaptığı doğru veya yanlış her türlü davranışıyla kabul edilip onaylanması ve ona koşulsuz sevgi gösterilmesi gerektiğini tekrardan karşımıza çıkarmaktadır.

Kitabın üçüncü bölümünde Neill’ in çocuklarda cinsellik konusuyla (cinsel tutumlar, cinsel öğretim, açıklık- çıplaklık, eşcinsellik gibi) ilgili görüşleri göze çarpmaktadır. Neill çocuklukta karşılaşılan yanlış tavırların, tutumların bireyi yıpratdığı ve böylece cinsel konularda asla özgür olunamadığını vurgulamaktadır. Buradan hareketle çocuklukta şartlanmalardan dolayı yetişkinlerin cinsellikten nefret eden, korkan kişiler olduğu düşüncesine varılabilir. Aynı zamanda çocukluk döneminde, çocukların cinsellikle ilgili sorularına uygun ve tatmin edici cevaplar verilmesi, açıklamaların neden ve sonuçlarıyla yapılmasının da doğru olacağı unutulmamalıdır.

Yazar kitabın dördüncü bölümünde, çocuklarda din ve ahlak öğretiminin nasıl olması gerektiği konusunda kendi görüşlerini, okulundaki uygulamalarını anlatmaktadır. Bu konuyla ilgili karşılaştığı sorunlara değinerek, ebeveynlere çeşitli tavsiyelerde bulunmaktadır. Din ve ahlak konusunda çocuğun korkutulması, çocukların meraklarının günah olarak görülmesinin yanlış olduğu vurgulanmaktadır. Bu bölümde vurgulanan bir diğer husus ise yine din ve ahlak öğretiminde, çocuğun benimsemeye hazır olmadığı değerlerin, çocuğa zorla benimsetilmeye çalışılmasının yanlış bir yaklaşım olduğudur. Aksi takdirde ileride zamanı geldiğinde çocuğun bu değerleri benimsememesi, reddetmesi kaçınılmaz olacaktır. Buradan varılacak en

önemli sonuç çocukların hazır olmadığı durumlara zamanından önce maruz kalmalarının, bütün gelişim alanları ve yaşantılarının her alanı dahil olmak üzere çocukları olumsuz yönde etkileyeceğidir. Zamanı geldiğinde, kendisi istediğinde, merak duyduğunda çocuk zaten öğrenmek isteyecek, benimseyecektir.

Kitabın beşinci bölümünde çocukların sergileyebileceği bazı sorunlar ve olumsuz davranışlar (acımasız davranışlar sergileme, suç eğilimi, hırsızlık vb.) ele alınmıştır. Çocukların bazen bir takım olumsuz davranışlar sergilediği görülmektedir. Bu davranışlar bazı dönemlerde normal sayılabilir. Örneğin; çocuk doğasında bulunan benmerkezcilikle kendini başkalarıyla özdeşleştirme, seninki ve benimki gibi kavramlar arasında ayırım yapma gibi birtakım becerilerden yoksundur. Bu yüzden bu dönemlerde görülen hırsızlık gibi suç eğilimleri de olağan karşılanabilir. Yazar bu bölümde de özgür ve mutlu çocukların olumsuz davranışlar sergileme olasılıklarının az olduğuna değinmiştir. Bu noktada çocuğun olumsuz davranışlarını engelleme ya da azaltma konusunda çocuğa mutlu ve özgür olabileceği ortamların sağlanmasının önemi yadsınamaz. Çocuğun mutluluğu ve özgürlüğü ise, onun yönlendirilmemesi, bir şeyleri yapmaya zorlanmaması ve ona emirler verilmemesi ile mümkündür.

Kitabın altıncı bölümünde aslında her anne babanın yaşayabileceği sorunlar ve bunlara yazarın kendi bakış açısıyla getirdiği çözümler yer almaktadır. Neill'e göre çocuklara koşulsuz sevgi gösterme, çocukların olumlu veya olumsuz davranışlarında onlara destek olma ve çocuklara özgürlük tanıma, ebeveynlerin seçecekleri en doğru davranışlardır.

Kitabın son bölümünde, Neill Summerhill Okulu ve felsefesi, kendisinin çocuk yetiştirme konusundaki görüşleri, cinsellik, din, ruh bilim, öğrenme gibi kitabın önceki bölümlerinde genişçe üzerinde durduğu konular hakkında bazı sorular ve cevaplarını açıklamıştır. Yazarın bu sorulara verdiği cevapların yine kendi görüşleri doğrultusunda olduğu görülmektedir.

Kitap genel olarak ele alındığında, Summerhill Okulu' nun geleneksel bir okuldan farklı olan, alternatif okul olma özelliği gösterdiği görülmektedir. Kitap alternatif eğitim modelleri ve alternatif okullarla ilgili çalışan araştırmacılar için önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. Bunun dışında kitabın anlatımının ve çevirisinin yalın ve anlaşılır olması, kitabın herkes tarafından okunup, anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Bu yüzden kitap anne- babalar, eğitimciler için önemli bir bilgi kaynağıdır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Dünyada ve ülkemizde geleneksel okullarla ilgili yakınmalardan dolayı alternatif eğitim modellerinin araştırılmaya başlanmasının sonucu olarak gerek aileler gerek eğitimciler tarafından alternatif okullara bir yöneliş söz konusudur. Coeyman (2000)' a göre alternatif okullar, geleneksel okullarda başarı sağlayamayan öğrencileri akademik olarak destekleyen, bu geleneksel yaklaşımların dışında kalan, öğrenci merkezli okullardır. Genellikle alternatif okulların uyguladığı eğitim politikaları, devlet politikalarından farklılık göstermektedir. Her okul kendine ait, bağımsız bir yapıya sahiptir. Alternatif okulların ortak amaçları topluma ve öğrenciye farklı seçenekler sunabilmektir. Bu alternatif okullardan birisi de çocuklara klasik okulların veremediği özgürlükleri vermeyi amaçlayan, öğrencilerle uzlaşmayı dikkate alan, öğrenme merkezli, esnek ve işlevsel programı olan Summerhill Okuludur (Hern, 2008; Hesapçioğlu ve Dündar, 2008). Summerhill Okulu' nun temel felsefesinde bireyin özgür olması yatmaktadır. Summerhill sadece bir okul değil aynı zamanda yaşama karşı bir bakış açısıdır. Summerhill' de vurgulanmakta olan temel düşünce çocuklara gelişim süreçlerinde müdahale edilmeden çocukların yaşamlarında güçlü bireyler olabilmeleri için özgür bırakılmaları, onlara zaman ve fırsat verilmesi gerektiğidir (Readhead ve da Silva, 2008). Summerhill Okulu' nun ve Summerhill Düşüncesi' nin kurucusu olan Neill (1978), her çocuğun "doğuştan iyi" olduğunu ve çocuğun doğal haline bırakılırsa gelişebileceği kadar gelişebileceğini, yeteneklerini keşfedebileceğini ve bu sebeple de çocuğun özgür olması gerektiğini savunmaktadır. Summerhill' deki özgürlük aşırı serbestlik ve başıboşluk değildir. Diğer bireyin özgürlüğünün kısıtlanmadığı sürece çocuk her şeyi yapmakta özgürdür. Çocuklar okulda istedikleri derslere girebilirler ya da eğer derse girmek istemezlerse derslere girmezler. Okulda her çocuğun özgür olmasının yanında çeşitli kurallar vardır ve bu okul kuralları her çocuk ve yetişkinin eşit oy hakkında sahip olduğu genel okul toplantılarında belirlenir. (Readhead, 2008). Neill' in Summerhill düşüncesinin Rousseau, Frobel, Tolstoy gibi düşünce insanlarının eğitim anlayışlarıyla paralel olduğu söylenebilir. Rousseau da çocuğun ruhunda özgürlüğün, doğasında iyiliğin bulunduğunu (Cevizci, 2011), çocukların doğal merakları ve ilgilerine önem verilip, bireysel büyüme ve gelişim özelliklerine dikkat edilmesi gerektiğini düşünmektedir. (Ünal ve Ada, 2007). Frobel ise çocuğun eğitiminde önemli olan şeyin kurallar olmadığını, çocuğun doğasında bulunan yetenekleri ve çocuğun bu yeteneklerini keşfedebilmesinin önemini vurgulamaktadır (Varış, 1991). Tolstoy da karşılıklı güven ve sevgiye dayalı, öğretmenin rehber olduğu, öğrencilerle beraber oluşturulan bir düzenin olduğu bir okul kurmuştur. Bu okulda öğrenciler dersleri özgürce seçme hakkına sahiptirler.

Öğrenciler okul yönetimine katılırlar ve okulda disiplini sağlamada görev alırlar. Öğrenciler fikirlerini özgür bir şekilde ifade edebilirler. Öğrenciler arasında dayanışma, düzen, doğruluk, dürüstlük hakimdir. Tolstoy kurduğu bu okulda insancıl bir eğitimi dışarıdan gelen her türlü baskıyı en aza indirerek gerçekleştirmeye çalışmıştır (Sönmez, 1998). Summerhill Düşüncesi' nin paralellik gösterdiği bir diğer düşünce yapısı olan Varoluşçu eğitim, "özgürlük ve sorumluluk seçimini insana bırakan ve onun var oluşunu özünden önce gören" görüşüne dayanmaktadır (Değirmencioğlu, 1977). Varoluşçu eğitim çocuğun özgür olmasını teşvik eder. Eğitimin baskı amacıyla kullanılmaması gerektiğini savunur. Eğitimci, çocuğun kişiliğinin şekillenmesini desteklemeli, ona yardım etmelidir. Öğrenciyi tüm özellikleriyle bir bütün olarak kabul etmelidir. Her çocuk yeteneklerini geliştirme potansiyeline sahiptir. Eğitimci de, bu potansiyeli açığa çıkarmaya yardım etmelidir (Ercan, 2011). Ülkemizde bu konuyla ilgili yapılan bir çalışmada Budur (2015) Summerhill Okulu' ndaki yönetim süreçleri ile ülkemizdeki okulların yönetim süreçleri arasında hakim yönetim anlayışının bulunması ve okul meclisi gibi çeşitli unsurlardan dolayı, Summerhill yönetim süreçlerinin ülkemizde devlet okullarından ziyade özel okullarda gerçekleştirilebileceğini vurgulamaktadır. Morhayim (2008) de yaptığı bir araştırmada ortaokul ve lise öğrencilerinin demokratik bir okul anlayışında önemli noktalardan olan okuldaki değerler, disiplin, öğretmen ile ilişki, ders işleme şekilleri, sınav ve notlar, başarı, cinsellik gibi konularla ilgili farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmalar da göz önüne alındığında ülkemizde çocuk haklarını hayata geçiren, çocukların kendilerini gerçekleştirmelerini sağlayan, katılımcı demokrasiyle yönetilen okul öncesi ve ilkokulların kurulması ve bu modelin ülke çapında yaygınlaşması için Başka Bir Okul Mümkün (BBOM) Derneği çalışmalar sürdürmektedir. Bu okullarda, çocukların, ailelerin, öğretmenlerin ve okuldaki diğer personellerin birlikte ürettiği fikirleri, çözüm önerilerini temel alan demokratik bir yapı vardır. Okulda kararları alan bir Okul Meclisi bulunmaktadır. Bu meclis düzenli olarak haftada iki saat toplanır. Bu meclis okulun yönetimi ile ilgili kararlar alır. Mecliste herkes eşit oy hakkında sahiptir. BBOM Okulları "Her çocuk kendine özgüdür ve yaşamının bir parçası olan eğitim sürecini şekillendirmeye hakkı vardır." ilkesini benimsemektedir. Çocuk merkezli bir eğitim anlayışını ve çocukların duygu ve düşüncelerini, yetenek ve ilgilerini, farklılıklarını vurgular. BBOM Okulları temel düşüncesiyle Summerhill Okulları' yla benzerlik göstermektedir. Ülkemizde de Summerhill düşüncesi uygulanabilirliği mümkün olan bir yaklaşımdır.

KAYNAKÇA

- Budur, Ç. A. (2015). *Summerhill Okul Modeli'nin Türk eğitim sistemi içerisindeki okullarda uygulanabilirliğinin yönetim süreçleri açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Cevizci, A. (2011). *Felsefe tarihi*. Say.
- Coeyman, M. (2000). More No. 2 Pencils At Alternative Schools. *Christian Science Monitor*, 92(53), 13-14.
- Değirmencioğlu, C. (1977). Eğitim felsefe ilişkisi: Eğitim felsefesi. Leyla Küçükahmet (Ed.), *Eğitim Bilime Giriş* içinde (s. 25- 50) Gazi Kitabevi.
- Ercan, R. (2011). Eğitimin Felsefi Temelleri. Nevin Saylan (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş* içinde (s.39- 75) Anı Yayıncılık.
- Hern, M. (Ed.) (2008). *Alternatif eğitim hayatımızın okulsuzlaştırılması*. Kalkedon Yayınları.
- Hesapçioğlu, M. ve DüNDAR, S. (2008). Alternatif okulların felsefi temelleri ile ilgili sınıflandırma çalışması. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 28, 43- 56.
- Morhayim, G. B. (2008). *Bir alternatif okul türü olan demokratik okula dair öğrenci yatkınlığının değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Neill, A. S. (1978). *Bir Eğitim Mucizesi* (Summerhill). Güler Dikmen (Çev.). Hür Yayın ve Ticaret.
- Readhead, N. Z., ve da Silva, A. V. M. (2008). *Summerhill School*. *Revista HISTEDBR On-line*, Campinas, 30, 3-9.
- Readhead, Z. (2008). Summerhill Okulu. Matt Hern (Ed.), *Alternatif Eğitim Hayatımızın Okulsuzlaştırılması* içinde (s. 153-159). Kalkedon Yayınları.
- Sönmez, V. (1998). *Eğitim felsefesi*. Anı Yayıncılık.
- Ünal, S. ve Ada, S. (2007). *Eğitim bilimine giriş*. Nobel.
- Varış, F. (Ed.) (1991). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara Üniversitesi Basım Evi.